ལོའིཟླ ཚེས གལཆེའིགསརའགྱུར

(པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད)རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་གྱུར་དང་མི་རིགས་་་་་་་་
ཁག་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཡང་འབྲེལ་བ་ཡོད།མཐའ་མཚམས་མི་རིགས་ས་
ཁུལ་གལ་ཆེན་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་བདེ་འཇགས་སྲུང་ཡོལ་གལ་ཆེན་ཞིག་་་་
ཡིན་པའི་བོད་འདི་ཉིད་བོད་རིགས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་མི་རིགས་་་་
མང་བའི་འདུས་སྡོད་ཁུལ་ཞིག་ཡིན་ལ།བོད་རིགས་དང་།རྒྱ་རིགས།
ཧུད་རིགས།ལྷོ་པ་རིགས།མོན་པ་རིགས་སོགས་མི་རིགས་45ཡོད་་་་་་་
ཅིང་།བོད་རིགས་དང་གྲངས་ཉུང་མི་རིགས་གཞན་དག་གི་མི་འབོར་་་་
གྱིས་91%ཡན་བཟུང་ཡོད་པས།མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་ལས་དོན་་་་་་
ཡག་པོ་བསྒྲུབ་རྒྱུ་ནི་ཧ་ཅང་གལ་འགངས་ཆེ་བ་ཞིག་རེད།
ཏང་ཀྲུང་དབྱང་གིས་སྔ་ཕྱི་བར་གསུམ་དུ་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་མཐུན་་
སྒྲིལ་ལས་དོན་ལ་ཚད་མཐོའི་མཐོང་ཆེན་གནང་ཞིང་།ད་ཕན་ལོ་ཤས་་་
རིང་།བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཏང་ཨུད་དང་སྲིད་གཞུང་གིས་ཐབས་་་་་་་་
མང་མཉམ་སྤྱོད་དང་དུས་བསྟུན་འཕེལ་རྒྱས་བཏང་ནས་མི་རིགས་་་་་་་་་
མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་ལས་དོན་གྱི་བྱེད་ཐབས་ཟམ་མི་ཆད་པར་གསར་་་་
གཏོད་བྱས་པ་དང་ཆབས་ཅིགམི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལས་དོན་སྲུང་་་་་་
སྐྱོང་དང་འགན་སྲུང་གི་སྲིད་ཇུས་བྱེད་ཐབས་རབ་དང་རིམ་པ་བཏོན་་་་
པ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལས་དོན་གྱི་དམིགས་སའི་རང་བཞིན་་་་
དང་དངོས་ཕན་རང་བཞིན་མཐོ་རུ་འགྲོ་རྒྱུར་ཤུགས་སྣོན་བརྒྱབ་པ།
མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལས་དོན་གསར་གཏོད་དང་འགན་སྲུང་མ་ལག་་་་་
ཟམ་མི་ཆད་པར་བསྐྲུན་པ་བཅས་བྱས་པར་བརྟེན།ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་་་་་
མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལས་དོན་ཟམ་མི་ཆད་པར་འཐུས་སྒོ་ཚང་དུ་་་་་་་་་་་
གཏོང་རིང་བརྟན་པོའི་ངང་སྐུལ་འདེད་བཏང་ཡོད།
2019ལོ་བར།བོད་ཀྱི་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་དང་གཞིས་རྩེ་གྲོང་ཁྱེར་སྔ་་
རྗེས་སུ་རྒྱལ་ཡོངས་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་གྱི་དཔེ་སྟོན་གྲོང་་་་་་་
ཁྱེར་ལ་བཏོད་ཅིང་།ད་ཆ་རྒྱལ་སྲིད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་གི་གཟེངས་བསྟོད་་་་་་
ཐོབ་པའི་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་དཔེ་བཟང་མཉམ་སྡེབ་140དང་་་་་་་་
དཔེ་བཟང་མི་སྒེར་189ཡོད་པ་དང་།རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་གཟེངས་་་་་་་
བསྟོད་ཐོབ་པའི་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་དཔེ་བཟང་མཉམ་སྡེབ་1649
དང་དཔེ་བཟང་མི་སྒེར་2459ཡོད་པ་རེད།
སྲོལ་ཡིག་ནང་ད་དུང་ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་ཀྱི་སྣ་མང་གཞི་གཅིག་གི་་་་་
ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་ཀྱི་རྣམ་པ་མངོན་པའི་གྲགས་ཅན་གྲོང་ཁྱེར་དང་།
གྲོང་རྡལ།གྲོང་ཚོ།ཁྲོམ་གཞུང་བཅས་སྲུང་སྐྱོང་དང་འཕེལ་རྒྱས་་་་་་་་་
དང་། རྒྱལ་གཅེས་རིང་ལུགས་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ཡར་ཐོན་་་་་་་་
སློབ་གསོའི་རྟེན་གཞི་བསྐྲུན་རྒྱུར་ཤུགས་སྣོན།ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་གཅིག་
མཐུན་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་ཀྱི་སློབ་གསོ་སྤེལ་རྒྱུ་སོགས་ཀྱི་ལས་དོན་་་
སྤེལ་རྒྱུར་གཏན་འབེབས་བྱས་པ་མ་ཟད།མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་་་་་་་་
ལས་དོན་སྤེལ་ཤེས་མིན་དང་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་ལས་དོན་སྒྲུབ་་་་་་་
ཤེས་མིན་དེ་འགོ་ཁྲིད་ལས་བྱེད་པར་རྟོག་ཞིབ་བྱེད་པའི་ནང་དོན་གལ་་་
ཆེན་དུ་བརྩི་དགོས་པ་ཁ་གསལ་བཏོན་ཡོད།

ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་གཅིག་མཐུན་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་འདུ་་
ཤེས་བརྟན་དུ་བཏང་བ།
ལྷ་ས་ནས་རླངས་འཁོར་ལ་བསྡད་དེ་རྒྱལ་ལམ་318བརྒྱུད་ནུབ་་་་་་
ཕྱོགས་སུ་སྤྱི་ལེ་70ཙམ་བསྐྱོད་ཚེ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གཞན་དུ་གནས་སྤོས་་་་་་་་་
དབུལ་སྐྱོར་བཀོད་སྒྲིག་བྱ་ཡུལ་ཐོག་མ་སྟེ་གསུམ་ལྡན་གྲོང་ཚོར་འབྱོར་་་་

གྱི་ཡོད།
བདེ་སྐྱིད་གྲོང་ཚོ་གསར་པ་དེར་ཆུ་ཤུར་རྫོང་གི་ཤང་གསུམ་དང་་་་་་
གྲོང་ཚོ་10ཡི་དུད་ཚང་184ཡི་མང་ཚོགས་དབུལ་པོ་712དེ་གར་སྤོས་་་་
ཡོད་ལ།གནས་དེའི་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་གཏམ་རྒྱུད་ལ་མི་རྣམས་་་་
ཀྱིས་རྟག་ཏུ་བསྔགས་བརྗོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
འདི་ལོ་ལོ་52ལ་སླེབས་པའི་ཤའོ་ཕུའུ་ཤིས་བོད་དུ་སླེབས་ནས་ལོ་་་་
15སོང་ཞིང་།2006ལོར་ཁོང་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་ལས་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གླ་་་་
པ་རྒྱུག་སྐབས། བོད་རིགས་བུ་མོ་ཟླ་དཀར་ངོ་ཤེས་པ་དང་གཤིབ་ཡུན་་་
རིང་བས།མཐར་བརྩེ་དུང་གི་མདུད་པ་ཐེབས་ནས་བཟའ་ཚོར་གྱུར།
ད་ཆ་ཁོང་གཉིས་ཀྱི་བུ་མོ་བདེ་ཆེན་མཚོ་མོ་སློབ་ཆུང་ལོ་རིམ་་་་་་་་་་་་
གཉིས་པ་འགྲིམ་བཞིན་ཡོད་པ་དང་།2017ལོར་ནང་མི་གསུམ་ཆུ་་་་་་་་
ཤུར་རྫོང་ཚྭ་རགས་ཤང་དཔལ་གླིང་གྲོང་ཚོ་ནས་གསུམ་ལྡན་གྲོང་ཚོའི་་་་
སྨི་ངོས་གྲུ་160ཟིན་པའི་བོད་བཟོའི་སྡོད་ཁང་གསར་པར་སྤོས་པ་མ་་་་་་
ཟད། ད་ཆ་གྲོང་ཚོའི་ནང་ཚལ་འཚོང་བཞིན་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་པའི་འཚོ་་་་
བ་སྐྱེལ་བཞིན་ཡོད།
གསུམ་ལྡན་གྲོང་ཚོར་ཤའོ་ཕུའུ་ཤིས་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚང་དང་འདྲ་བའི་མི་་
རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་18ཡོད་པ་དང་2019ལོར་མི་རིགས་་་་་་་
མཐུན་སྒྲིལ་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་3མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད་པ་རེད།
བོད་དུ་མི་རིགས་མི་འདྲ་བའི་དབར་གཉེན་སྒྲིག་བྱེད་པའི་སྲོལ་དེ་་
གནའ་སྔ་མོ་ནས་དར་ཡོད།ལོ་1000ལྷག་གི་གོང་དུ་ཐང་རྒྱལ་་་་་་་་་་་་
རབས་ཀྱི་འུན་ཤིང་ཀོང་ཇོ་ལེ་དབར་ཁྲི་ཡི་ས་ནས་ལྷ་སར་ཡོང་སྟེ།རྒྱལ་
པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོ་དང་གཉེན་སྒྲིག་བྱས་པའི་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་་་་
གྱི་གཏམ་རྒྱུད་དེར་ད་བར་མི་རྣམས་ཀྱིས་བསྔགས་བརྗོད་བྱེད་བཞིན་་་་་
ཡོད།
ད་ཆ་མཚོ་བོད་ལྕགས་ལམ་ཤར་གཏོང་ཐུབ་པར་བརྟེན་བོད་ནས་་་
ཕྱིར་སྐྱོད་པར་སྟབས་བདེ་ཡོད་ལ།བོད་དང་ནང་སའི་ཕྱོགས་གཉིས་་་་་
སྤེལ་རེས་ཀྱང་བྱེད་མང་དུ་ཕྱིན་ཁར།ནང་ས་ནས་བོད་དུ་ལས་ཀ་དང་་
ཡུལ་སྐོར་ལ་ཡོང་མཁན་གྱི་གྲངས་འབོར་མགྱོགས་མྱུར་འཕར་བ་དང་་་་་
བོད་ནས་ནང་སར་ལས་ཞུགས་དང་ཚོང་རྒྱག་པར་འགྲོ་མཁན་ཡང་་་་་་་་
མང་དུ་ཕྱིན་ཡོད།དེའི་དབང་གིས་མི་རིགས་ཁག་དབར་སྤེལ་རེས་་་་་་་་
དང་། འགྲོ་འོང་།མཉམ་འདྲེས་བཅས་ལས“མཉམ་སྡོད་དང་།
མཉམ་སྦྱོང་།མཉམ་སྒྲུབ།མཉམ་སྤྲོ”བཅས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཆ་རྐྱེན་་་་་་་་་་
བཏོད་ཡོད་ལ།སྤུན་མཆེད་ལྟར་བརྩེ་བའི་ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་གཅིག་་་་་་་་
མཐུན་འདུས་གྲུབ་ཀྱི་འདུ་ཤེས་སྔར་བས་བརྟན་དུ་སོང་ཡོད།
ཟླ་4ཚེས་12ཉིན།བོད་ལྗོངས་ལས་རིགས་ལག་རྩལ་སློབ་གླིང་གི་་་
ལོ་འདིའི་སློབ་ཐོན་སློབ་མ་42གནམ་གྲུར་བསྡད་ནས་ནང་སའི་ཁེ་ལས་་
གསུམ་དུ་ལས་ཀར་བསྐྱོད་ཡོད།འདི་ནི་སློབ་གྲྭ་དེས་སློབ་ཐོན་སློབ་མ
“ཚོགས་སྒྲིག་རྣམ་པའི”བྱེད་ཐབས་ཐོག་ནས་ནང་སར་ལས་ཞུགས་་་་་་་་
བྱེད་པར་གཏོང་ཐེངས་དང་པོ་དེ་རེད།
ཏོག་གསར་གློ་ཚད་ཀྱི་རིམས་ནད་ཐོན་རྗེས།བོད་ཀྱིས་རྒྱལ་་་་་་་་་་་
ཡོངས་ཀྱི་སྤུན་ཟླ་ཚོ་དང་མཉམ་དུ་རིམས་ནད་ལ་འགོག་རྒོལ་བྱེད་པའི་་་
དམག་འཐབ་ནང་ཞུགས་ནས་མི་རིགས་ཁག་ལྟ་རེས་སྐྱོང་རེས་ཀྱི་་་་་་་་་་་་
དགའ་བའི་རྣམ་པ་བཏོད་ཡོད།ཧྲའན་ཤིས་ཀྱི་བོད་སྐྱོར་ལས་བྱེད་པ་་་་
ལུའུ་ཀྲེ་ཡུང་གིས་ཉིན་མཚན་ལྔ་ཁ་བ་བུ་ཡུག་ལ་མ་འཛེམས་པར་སྒེར་་་་་
འཁོར་བཏང་ནས་མཚོ་བོད་གཞུང་ལམ་བརྒྱུད་མངའ་རིས་ས་ཁུལ་ལ་་་་་
རིམས་འགོག་དངོས་རྫས་བསྐྱལ་བ་རེད།བོད་དུ་ཐོན་པའི་ཏོག་གསར་

གློ་ཚད་ཕོག་མཁན་གྱི་ནད་པ་གཅིག་བུ་དེ་སྐྱོབ་བཅོས་བྱ་ཆེད་བོད་་་་་་་་་་
རིགས་དང་།རྒྱ་རིགས།ཧུད་རིགས།ཧོར་རིགས་སོགས་མི་རིགས་་་་་་
མང་པོ་ལས་གྲུབ་པའི་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་མི་དམངས་སྨན་ཁང་་་་་་་་་་་་
གསུམ་པའི་སྨན་བཅོས་རུ་ཁག་གིས“སྨན་ཁང་གཅིག་ལ་ནད་པ་་་་་་་་་་་་་་
གཅིག”གི་སྨན་པའི་བྱམས་སེམས་ཀྱི་ངོ་མཚར་གཏམ་རྒྱུད་བརྩམས་་་་་་་་
ཡོད།
དཔྱིད་གསར་དུས་ཆེན་རིང་བོད་རིགས་སློབ་མ་62ཀྱི་ཁྱིམ་བདག་་
ཝུའུ་ཧན་དུ་ཕྲུ་གུར་ལྟ་བར་བསྐྱོད་རིང་།རིམས་ནད་དབང་གིས་སློབ་་་
གྲྭའི་ཉེ་འགྲམ་གྱི་གསོལ་མགྲོན་ཁང་ཞིག་ཏུ་སྡོད་དགོས་བྱུང་ཡོད།
ཝུའུ་ཧན་གྲོང་ཁྱེར་སློབ་གསོ་ཅུས་ཀྱིས་མཐུན་སྦྱོར་བྱས་པ་བརྒྱུད་རིན་་་་
མེད་ངང་ཁྱིམ་བདག་ཚོར་ལྟོ་ཆས་དང་ཉལ་ཁང་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་་་་་་་
དང་ཁྱིམ་བདག་ཚོས་ཀྱང་གནས་སྐབས་ཏང་ཀྲི་པུའུ་བཙུགས་ནས་སློབ་
གྲྭར་སྔོ་ཚལ་སོགས་དངོས་ཟོག་དབོར་རོགས་བྱས་པ་རེད།
རིམས་ནད་ཐོན་རྗེས།བོད་ཀྱིས་ཆེད་གཏོང་མེ་འཁོར་བཏང་་་་་་་་་
ནས་ཚགས་ཤ་དང་།གཏེར་ཆུ།བོད་ཕག་སོགས་ས་མཐོའི་ཁྱད་ལྡན་་་་
ཐོན་ཟོག་ཧུའུ་པེར་བསྐྱལ་བ་མ་ཟད།རིམས་འགོག་གི་སྨན་པ་3ཧུའུ་་་་་
པེར་བཏང་བ་རེད།ཧྭ་ཀྲུང་ཚན་རྩལ་སློབ་ཆེན་གྱི་བོད་ལྗོངས་སློབ་་་་་་་
གྲོགས་ཚོགས་པའི་བོད་རིགས་སློབ་མ་153གྱིས་དངུལ་སྒོར་ཁྲི་2.6ལྷག་
ཙམ་གྲབས་གསོག་བྱས་ནས་ཧུའུ་པེའི་འཐབ་ས་མདུན་མའི་སྨན་ཁང་་་་་
ལ་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ་པ་རེད།

མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་བོད་ལྗོངས་བསྐྲུན་པའི་་་་་་་་་་་་
སྟོབས་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིལ།
མི་རིགས་མང་པོ་འདུས་སྡོད་བྱེད་པའི་བོད་དུ།མི་རིགས་མཐུན་་་
སྒྲིལ་ནི་བརྟན་ལྷིང་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྨང་རྡོ་ལྟ་བུ་ཞིག་རེད།དུས་་་་་་
ཡུན་རིང་པོའི་ནང་།གངས་ལྗོངས་ས་མཐོར་འཚོ་བ་སྐྱེལ་བཞིན་པའི་་་་
མི་རིགས་རྣམས་འཆམ་མཐུན་མཉམ་གནས་དང་།མཐུན་སྒྲིལ་མཛའ་་
མཐུན།བློ་སེམས་གཅིག་མཐུན་བཅས་ཀྱི་སྒོ་ནས་མཛེས་སྡུག་ལྡན་པའི་
བོད་ལྗོངས་བསྐྲུན་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཆེན་པོ་གཅིག་ཏུ་སྒྲིལ་བཞིན་་་་་་་་་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་གྲུབ་འབྲས་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་བཞིན་ཡོད།
དེའི་ཐད་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ལྷན་་་་
གྱི་དེ་སྔའི་ཨུ་ཡོན་ཀྲང་གཞོན་པ་རག་སྡིས་ལ་མྱོང་ཚོར་ཟབ་མོ་ཡོད།
2019ལོར་ཀྲུང་གོ་གསར་པ་དབུ་བརྙེས་ནས་ལོ་ངོ་70འཁོར་བའི་་་་་་་་་་་
སྐབས་སུ། རག་སྡིས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཟི་བརྗིད་མཚན་སྙན་ཐོབ་་་་་་་་་་་་
མཁན་28ཁྲོད་ཀྱི“མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་ཕུལ་བྱུང་ལེགས་སྐྱེས་འབུལ་
མཁན”གྱི་བྱ་དགའ་ཐོབ་མཁན་འབའ་ཞིག་དེ་རེད།
2001ལོའི་ཟླ་3ཚེས་5ཉིན་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་ཚོགས་སྐབས་
དགུ་པའི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་བཞི་པའི་ཐོགཀྲུང་དབྱང་འགོ་ཁྲིད་ཀྱིས་་་
བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་ཚོས“སྡུག་བསྲན་ཁྱད་པར་ཐེག་པ་
དང་། དམག་འཐབ་ཁྱད་པར་འཇོན་པ།བཟོད་བསྲན་ཁྱད་པར་ཐུབ་
པ། ལེགས་སྐྱེས་ཁྱད་པར་འབུལ་བ”བཅས་ཀྱི“བོད་སྐྱོད་པ་རྒན་གྲས་་་་
ཀྱི་སྙིང་སྟོབས”དར་སྤེལ་ཤུགས་ཆེན་གཏོང་དགོས་ལུགས་བཏོན་ཡོད།
སྐབས་དེ་དུས་བོད་ཀྱི་འཐུས་མི་ཚོགས་པའི་ཚོགས་གཙོ་ཡིན་པའི་རག་་་་
སྡིས་ཀྱིས་འཕྲལ་དུ“མཐུན་སྒྲིལ་ཁྱད་པར་ཐུབ་པ”དེ“བོད་སྐྱོད་པ་རྒན་
གྲས་ཀྱི་སྙིང་སྟོབས”ནང་འཇུག་རྒྱུའི་གྲོས་འགོ་བཏོན་གནང་བ་རེད།

ཁོང་གིས“མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་དབར་གྱི་ཁྱིམ་ཚང་གཅིག་ལྟར་་
བརྩེ་བ་ནི་བོད་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཡར་ཐོན་གྱི་འགན་ལེན་གལ་ཆེན་ཞིག་་་
དང་ཀྲུང་ཧྭ་མི་རིགས་རླབས་ཆེན་བསྐྱར་དར་མངོན་འགྱུར་ཡོང་བའི་་་་་
རྩ་བའི་འགན་ལེན་ཞིག་ཡིན”ཞེས་གསུངས་པ་རེད།
མཐུན་སྒྲིལ་ཟབ་མོ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་དུས་བབ་རྒྱུན་
མཐུད་བརྟན་ལྷིང་བྱུང་ཞིང་།ཏང་གི་ཚོགས་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་པ་་་་་་་་་་་་
འཚོགས་ཚུན།བོད་ཀྱིས་ཀྲུང་དབྱང་གི་མི་རིགས་སྐོར་གྱི་སྲིད་ཇུས་་་་་་་་
ཁག་ལག་བསྟར་མཐའ་གཅིག་ཏུ་བྱས་པ་དང་།མི་རིགས་ཁག་གི་མང་་་
ཚོགས་འཆམ་མཐུན་མཉམ་གནས་བྱུང་ནས་ཚོགས་སྤྱིའི་རང་བཞིན་གྱི་་
མི་རིགས་ཀྱི་འགལ་ཟླ་དང་རྩོད་གཞི་གཅིག་ཀྱང་ཐོན་མྱོང་མེད།བོད་་་་
ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་བུ་ཕྲུག་ཚོས་རང་ཉིད་ཀྱི་མིག་ལ་གཅེས་སྤྲས་བྱེད་པ་
བཞིན་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་གཅེས་སྤྲས་དང་རང་ཉིད་ཀྱི་ཚེ་སྲོག་ལ་་་
གཅེས་སྤྲས་བྱེད་པ་བཞིན་མི་རིགས་མཐུན་སྒྲིལ་ལ་གཅེས་སྤྲས་བྱས་ཏེ།
བོད་བརྟན་པོའི་ངང་འཕེལ་རྒྱས་ཡོང་བར་ཆ་རྐྱེན་བཟང་པོ་བཏོད་་་་་་་་
ཡོད།གྲངས་གཞི་ལས་མངོན་པར།2019ལོར་བོད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཕྱི་རྒྱལ་་
ནང་གི་ཡུལ་སྐོར་བར་སྣེ་ལེན་ཞུ་ཚད་མི་ཐེངས་ཁྲི་4000ལས་བརྒལ་་་་་་་
ཡོད་པ་རེད།
མཐུན་སྒྲིལ་ཟབ་མོ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་བོད་ཀྱི་དཔལ་འབྱོར་དང་སྤྱི་་་་་་
ཚོགས་མགྱོགས་མྱུར་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ཞིང་།བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་་་་
མི་དམངས་ཚོས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་དང་མཉམ་དུ་བློ་སེམས་གཅིག་
མཐུན་དང་ཕྱར་བ་གྲུ་འདེགས་བྱས་པས་བོད་ལ་གནམ་ས་བླ་འོག་ཏུ་་་་་་
འགྱུར་བ་ལྟ་བུའི་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་ཡོད།2019ལོར་བོད་ཀྱི་སྤུས་ཚད་་་་
མཐོ་བའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཆེས་ཆེར་འཕེལ་ནས་ལྗོངས་་་་་་་་་
ཡོངས་ཀྱི་ཐོན་སྐྱེད་རིན་ཐང་བསྡོམས་འབོར་སྒོར་དུང་ཕྱུར་1600ལས་་
བརྒལ་ནས་དཔལ་འབྱོར་འཕར་ཚད་ལོ་མང་རིང་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་མདུན་
གྲལ་དུ་སླེབས་ཡོད།ལྷ་ས་ནས་གཞིས་རྩེ་བར་གྱི་ལྕགས་ལམ་དང་ལྷ་ས་་
ནས་ཉིང་ཁྲི་བར་གྱི་རིམ་མཐོའི་གཞུང་ལམ་དུ་སྔ་རྗེས་སུ་མེ་འཁོར་དང་་
རླངས་འཁོར་ཤར་གཏོང་ཐུབ་པ་དང་།ཁྲོན་བོད་ལྕགས་ལམ་ལྷ་ཉིང་་་་
དུམ་བུ་དང་། ལྷ་ས་ནས་གཞིས་རྩེའི་བར་དང་ལྷ་ས་ནས་ནག་ཆུའི་བར་
གྱི་རིམ་མཐོའི་གཞུང་ལམ་སོགས་ཀྱི་ལས་གྲྭ་ད་ཆ་ཚ་ཚ་འུར་འུར་ངང་་་་་
སྐྲུན་བཞིན་ཡོད་ལ།གངས་ལྗོངས་ས་མཐོའི་ལམ་དྲ་འཛུགས་སྐྲུན་ཉིན་
རེ་བཞིན་འཐུས་སྒོ་ཚང་དུ་འགྲོ་བ་མ་ཟད།བོད་རིགས་དང་རྒྱ་རིགས་་་
སོགས་མི་རིགས་ཁག་གི་མང་ཚོགས་ཀྱིས་དཔལ་འབྱོར་འཛུགས་སྐྲུན་ལ་
མཉམ་དུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་མི་སེམས་འགུལ་བའི་གཏམ་རྒྱུད་གཅིག་་་་་
རྗེས་གཉིས་མཐུད་ངང་ཐོན་དང་ཐོན་བཞིན་ཡོད།
མཐུན་སྒྲིལ་ཟབ་མོ་དེ་ལྟ་བུའི་འོག་བོད་ཀྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མང་་་་་
ཚོགས་ཀྱི་ཐོབ་ཚོར་ཟམ་མི་ཆད་པར་ཆེ་རུ་ཕྱིན་ཞིང་།མི་སེམས་མཐུན་་
སྒྲིལ་དང་།སྤྱི་ཚོགས་བརྟན་ལྷིང་།དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་བཅས་་་་་
བྱུང་ཚེ།མང་ཚོགས་ཀྱི་ཐོབ་ཚོར་དང་བདེ་སྐྱིད་ཚོར་སེམས་ཀྱང་ཆེ་རུ་་་
འགྲོ་ཐུབ།2019ལོར་བོད་ཀྱི་དབུལ་པོ་དབུལ་རྐྱང་གཞི་རྩའི་ཆ་ནས་་་་
དབུལ་སྒྲོལ་བྱུང་བ་མ་ཟད།མི་རེའི་ཆ་སྙོམས་ཚེ་ཚད་ཀྱང་ལོ་70.6
བར་མཐོ་རུ་སོང་ཡོད།སློབ་མ་མི་རེར་ཆ་སྙོམས་ཀྱི“འགན་ལེན་་་་་་་་་་་་་
གསུམ”(བཟའ་བཏུང་དང་།ཞག་སྡོད།སློབ་ཡོན་བཅས་འགན་ལེན་་
བྱེད་པ)གྱི་ཁ་གསབ་ཚད་གཞི་སྒོར་3720ནས་སྒོར་4200བར་མཐོ་རུ་་་
བཏང་ཡོད།དམངས་འཚོ་ལེགས་གཏོང་ལས་བྱུང་བའི་བདེ་སྐྱིད་ལྡན་་
པའི་འཚོ་བ་དེ་ས་མཐོའི་ཉི་འོད་ཇི་བཞིན་ས་མཐོའི་མི་དམངས་ལ་དྲོ་་་་་
སྐྱིད་སྦྱིན་བཞིན་ཡོད།
(པ་སངས་དང་བསོད་ནམས་དཔའ་མོས་སྒྱུར་ཞུས་བྱས)

གངསལྗོངསསམཐོའདིཉིདམིརིགསམཐུནསྒྲིལཡརཐོནགྱིདཔེབཟངཁུལདུབསྐྲུནདགོས

2000ལོའི་ཟླ་8ཚེས་14ཉིན་ཁྲོན་བོད་གཞུང་ལམ་་་་
རྒྱལ་མོ་རྔུལ་ཆུ་ནས་དཔའ་ཤོད་རྫོང་བར་གྱི་དུམ་བུར་རི་་
ཉིལ་ནས་གླིང་ཆུ་གཙང་པོ་འགག་སྟེ་ཆུ་ཁ་མྱུར་དུ་རྒྱས་པ་
དང་འགྲིམ་འགྲུལ་འགག་སྟེ་ཡིད་འོང་དང་མེ་ཏོག་སོགས་
གེགས་ཁུལ་དུ་གེགས་སེལ་དངོས་རྫས་དབོར་མཁན་མི་་་་་
600ལྷག་ཙམ་དང་འཁོར་རིགས་39ཉེན་ཁར་གྱར་བ་་་་་་་
དང་ཉེ་འགྲམ་གྱི་མང་ཚོགས་ཁྲི་10ལྷག་ཙམ་གྱི་ཚེ་སྲོག་་་་་
དང་རྒྱུ་ནོར་བདེ་འཇགས་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་འཕྲད།
དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་འགྲིམ་འགྲུལ་ཉིང་ལག་རུ་ཁག་་་
གསུམ་པར་ཉེན་སེལ་དང་ཤར་གཏོང་འགན་ལེན་བྱ་རྒྱུའི་
བཀའ་འབྱོར་རྗེས་འཕྲལ་མར་འཕྲལ་སྒྲུབ་རུ་ཁག་གཉིས་་
སྒྲིག་འཛུགས་བྱས་ཏེ་གླིང་ཆུ་གཙང་པོའི་སྟོད་རྒྱུད་དང་་་་
སྨད་རྒྱུད་དུ་ཉེན་སེལ་དང་ཤར་གཏོང་འགན་ལེན་བྱེད་་་་
འགོ་ཚུགས།འཕྲུལ་ཆས་ཉམས་བཟོ་རུ་འབྲིང་གི་ས་་་་་་་་་
འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་ཁ་ལོ་བ་ལེང་མིང་ཝུའེ་དང་་་་་་་་་་་་
འཐབ་གྲོགས་ཚོས་བསྟུད་མར་ཉེན་སེལ་ནང་ཐེངས་ཁ་་་་་
ཤས་ཞུགས་རྗེས་ལུས་སྟེང་གི་ཐལ་རྡུལ་ཡང་འཕྱིད་ཁོམ་་་་
མེད་པར་སླར་ཡང་ཉེན་སེལ་འཕྲལ་སྒྲུབ་རུ་ཁག་ཏུ་་་་་་་་་་་་
ཞུགས། ཚེས་26ཉིན་གླིང་ཆུ་གཙང་འགྲམ་གྱི་ཉེན་སེལ་་་
དུམ་བུར་སླར་ཡང་རི་ཉིལ་ནས་སྐད་ཅིག་ཉིད་དུ་གྲོག་་་་་་་
རོང་དུ་ཡོད་པའི་ཨར་སྐྲུན་བྱ་ཡུལ་ཐལ་རྡུལ་གྱིས་ཁེངས་་་
ཤིང་རེ་ཞིག་ལང་ལོང་དུ་རྒྱུག་པའི་གཙང་ཆུ་དང་རྦ་་་་་་་་་་་
རླབས་དེ་དག་གཅན་གཟན་གཏུམ་པོ་ཞིག་དང་འདྲ་བར་
ཉེན་སེལ་དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་པའི་ཕྱོགས་སུ་རྒྱུག་ཉེན་ཁ་་་
འཕྲད་སྐབས་ས་གནས་ས་ཐོག་གི་བཀོད་འདོམས་པས་་་་་
མདུན་ཕྱོགས་སུ་ལས་ཀ་བྱེད་བཞིན་པའི་ལེང་མིང་ཝུའེ་་་་
ལ་འཕྲལ་མར་འཕྲུལ་འཁོར་དོར་ནས་དེ་ནས་ཁ་བྲལ་་་་་་་་
དགོས་ཞེས་སྐད་ཤུགས་ཆེན་པོས་འབོད།སྐབས་དེ་དུས་་
ལེང་མིང་ཝུའེ་ཡིས་འཕྲུལ་འཁོར་ལས་བབས་ཚེ་སྲོག་ཉེན་
ལས་ཐར་སྲིད་མོད།འོན་ཀྱང་རིན་ཐང་སྒོར་ཁྲི་76ཟིན་་
པའི་ས་འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་སྲུང་སྐྱོང་བྱ་ཆེད་མི་སྒེར་གྱི་་་

འཆི་གསོན་ལ་མི་འཛེམས་པར་བློ་ཐག་ཆོད་པོས་ས་་་་་་་་་་་་
འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་བཏང་ནས་བདེ་འཇགས་ཁུལ་དུ་་་་་་
བསྐྱོད།ཨར་སྐྲུན་བྱ་ཡུལ་གྱི་ས་དབྱིབས་རྙོག་འཛིང་ཆེ་་་་
བ་དང་མིག་གིས་རབ་རིབ་ལས་མཐོང་གི་མེད་ལ་ལམ་་་་་་་
དུམ་ཁ་ཤས་དྲག་ཏུ་རྒྱུག་པའི་གཙང་ཆུས་འཁྱེར་བ་དང་་་
ས་འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་མདུན་ཕྱོགས་ལམ་བུ་གློ་བུར་་་་
དུ་རྡིབ་ནས་འདམ་རྡོའི་ཆུ་རུད་ཀྱི་ཤུགས་དྲག་ཆེན་པོའི་་་
འོག་ཁ་ལོ་བ་ལེང་མིང་ཝུའེ་དང་ས་འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་་་
མཉམ་དུ་གཏིང་ཚད་སྨི་20ལྷག་ཙམ་ཡོད་པའི་གཙང་་་་་་་
ཆུས་འཁྱེར་ནས་གཟི་བརྗིད་ངང་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་ལོ་་་་
22ལས་སླེབས་མེད་པའི་རྩ་ཆེའི་ཚེ་སྲོག་སྐྱེས་སུ་ཕུལ་བ་་་་་
རེད།
གླིང་ཆུ་གཙང་པོའི་ངོགས་གཉིས་ཀྱི་མང་ཚོགས་་་་་་་་
ཀྱིས་གསལ་པོར་ངེས་པ་ཞིག་ནི།ལོ་དེའི་ཟླ་4ཚེས་9ཉིན་
ཡིད་འོང་དུ་ལོ་བརྒྱའི་ནང་འཕྲད་མ་མྱོང་བའི་རི་ཉིལ་བ་་
དང་ཆུ་ཡུར་འགག་ནས་འཁྱིལ་མཚོ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་་་་
ཡོད།གཞུང་ལམ་སྤྱི་ལེ་16ཙམ་ཆུས་འཁྱེར་བ་དང་་་་་་་་་་་
འགྲིམ་འགྲུལ་ཆད་དེ་བོད་རིགས་མང་ཚོགས་4000ལྷག་་
ཙམ་གྱི་ཚེ་སྲོག་དང་རྒྱུ་ནོར་ལ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་འཕྲད།ལོ་
ན་ཕྲ་བའི་འཐབ་འཛིང་པ་ལེང་མིང་ཝུའེ་ཡིས་དམག་་་་་་་་
དཔུང་སློབ་གྲྭར་རྒྱུགས་སྤྲོད་པའི་གོ་སྐབས་མཇུག་ཤོས་དེ་
བློས་བཏང་ནས་རང་འགུལ་ངང་ཉེན་སེལ་འཕྲལ་སྒྲུབ་རུ་
ཁག་ནང་ཞུགས་རྒྱུའི་རེ་ཞུ་ཕུལ།བཅའ་སྡོད་བྱ་ཡུལ་་་་་་་་
ནས་ཉེན་སེལ་བྱ་ཡུལ་བར་ས་འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་བཏང་
ནས་ཉུང་མཐར་ཡང་ཉིན་བཅུ་འགྲོ་དགོས་མོད།ཁོང་་་་་
གིས་བྱང་ཆུབ་པའི་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་ས་འབུད་་་་་་་་
འཕྲུལ་འཁོར་བཤིག་སྟེ་རླངས་འཁོར་ནང་བླུགས་ནས་་་་་་
འཁྱེར་བ་དང་ཉིན་གསུམ་ལས་མ་འགོར་བར་ཉེན་སེལ་་་་
བྱ་ཡུལ་དུ་སླེབས།ལེང་མིང་ཝུའེ་ཡིས་ས་འབུད་འཕྲུལ་་་་
འཁོར་བཏང་ནས་ཉེན་ཁ་ཧ་ཅང་ཆེ་བའི་རི་ཉིལ་ཁུལ་དུ་་
ཡུར་བུ་དྲུས་ཏེ་ཆུ་ལམ་བཤངས།དུས་ཡུན་ཟླ་བ་གཉིས་་་
ལྷག་ཙམ་ནང་ཁོང་གིས་ཉིན་ལྟར་ལས་ཀ་ཆུ་ཚོད་བཅུ་་་་་་་
དྲུག་བྱས་ཏེ་ས་རྡོ་རྒྱ་དཔངས་གྲུ་བཞི་ཁྲི་10ལྷག་ཙམ་་་་་་་་་
བཤངས་པ་དང་། ཁོང་གི་མིག་ཟུང་དམར་རྐྱང་ཆགས་་་་
པ་དང་ལག་པར་ཆུ་ལྒང་ཆགས་པ། རྐང་པར་འབུས་སོ་་་
བརྒྱབ་ནས་སྐྲངས་པ་མ་ཟད། རྐང་པ་གཡོན་མ་ས་་་་་་་་་་་་

འབུད་འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་ལྕགས་ཐག་གིས་འདྲད་དེ་མཐེ་་་་་
བོང་གི་སོར་མོ་གོག་ཀྱང་སྨན་བཅོས་སྟབས་བདེ་ཞིག་་་་་་་་
བྱས་རྗེས་མུ་མཐུད་ལས་ཀར་ཞུགས།1999ལོའི་ཟླ་8
པར་འདམ་རྡོའི་ཆུ་རུད་ཐོན་ནས་དཔའ་ཤོད་རྫོང་ཝ་་་་་་་་
མདའ་གྲོང་ཚོའི་ས་ཞིང་གཤིན་པོ་མུའུ་100ཙམ་ཆུས་་་་་་་་
འཁྱེར།དེ་གར་ཨར་སྐྲུན་བྱེད་བཞིན་པའི་ལེང་མིང་ཝུའེ་
ཡིས་ཨ་མར་སྨན་བཅོས་བྱ་རྒྱུར་བསྐུར་རྩིས་ཡོད་པའི་་་་་་་་
དངུལ་སྒོར་680ཚང་མ་གནོད་འཚེ་ཕོག་པའི་མང་ཚོགས་
ལ་ཞལ་འདེབས་བརྒྱབ།ལས་ཀའི་བར་གསེང་དུ་ལེང་་་་་
མིང་ཝུའེ་ཡིས་ད་དུང་ཁོམ་པ་སྤྱད་དེ་ཉེ་འགྲམ་གྱི་གྲོང་་་་་་
ཚོར་བསྐྱོད་དེ་གནོད་འཚེ་ཕོག་པའི་མང་ཚོགས་ལ་འདམ་
རྡོའི་ཆུ་རུད་གཤོང་བ་དང་ཆུས་འཁྱེར་བའི་ཞིང་ཁ་ཁོད་་་
སྙོམས་རོགས་བྱས་ཏེ་གནོད་འཚེ་ཕོག་པའི་མང་ཚོགས་སྔ་
ཙམ་ཐོན་སྐྱེད་སླར་གསོ་དང་ཁྱིམ་གཞིས་བསྐྱར་སྐྲུན་ཡོང་
བར་རོགས་རམ་བྱས་ཡོད།
ལེང་མིང་ཝུའེ་ནི་སི་ཁྲོན་ཏ་ཀྲོའུ་ནས་ཡིན་པ་དང་།
1996ལོའི་ཟླ་12པར་དམག་ནང་ཞུགས།1997ལོར་་་
ཀྲུང་གོ་གུང་ཁྲན་ཏང་ནང་ཞུགས་ཤིང་།དམག་ནང་་་་་་་་
ཞུགས་པའི་ལོ་གསུམ་རིང་འགན་འཁྲི་བློ་ལ་བརྟན་པོར་་་་
བཅངས་ནས་གནས་གཅེས་ལས་བཀུར་གྱིས་བོད་རིགས་་་
ཀྱི་སློབ་ཤོར་བྱིས་པར་ཡུན་རིང་རོགས་རམ་བྱས་པ་དང་།
ཁྲོན་བོད་ལམ་ཐིག་ཐོག་གི་ཉེན་སེལ་དང་ཤར་གཏོང་་་་་་་་
འགན་ལེན་བྱེད་རིམ་བཞིན་མདུན་དུ་མཆོང་ནས་རང་་་་་
རྟོགས་ངང་འཐབ་འཛིང་པ་དཀྱུས་མ་ཞིག་གིས་ཏང་དང་
མི་དམངས་ལ་ཁས་བླངས་པའི་དམ་བཅའ་ལག་བསྟར་་་་་
བྱས་ཡོད།ཁོང་གིས་མི་དམངས་ཀྱི་ཚེ་སྲོག་དང་རྒྱུ་ནོར་་་
སྲུང་སྐྱོབ་བྱ་ཆེད་ལོ་ན་ཕྲ་བའི་ཚེ་སྲོག་སྐྱེས་སུ་ཕུལ་ནས་་་་་
གུང་ཁྲན་ཏང་མིའི་ཞུམ་པ་མེད་པའི་དཔའ་བོའི་ཉམས་་་་
འགྱུར་དང་རང་སྲོག་བློས་བཏང་ནས་གཞན་གྱི་སྲོག་སྐྱོབ་
པའི་བླ་ན་མེད་པའི་སྤྱོད་བཟང་མངོན་ཡོད།2001ལོའི་
ཟླ་1ཚེས་7ཉིན་དྲག་ཆས་ཉེན་རྟོག་སྤྱི་ཁྱབ་པུའུ་ཡིས་ཁོང་
ལ“ཁྲོན་བོད་ལམ་ཐིག་ཐོག་གི་ཉེན་སེལ་དཔའ་བོ”ཞེས་་་
པའི་མཚན་སྙན་རྗེས་སྤྲོད་བྱས་པ་རེད།
(བསོད་ནམས་བདེ་སྐྱིད་ཀྱིས་བསྒྱུར།བསོད་བདེ་་་་
དང་དབང་སྒྲོལ་སྐྱིད་ཀྱིས་ཞུས)

ཁྲོན་བོད་ལམ་གྱི་ཉེན་སེལ་དཔའ་བོ་ལེང་མིང་ཝུའེ།
ཏང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཐུང་ངུ་།

དྲང་ནུས་བརྒྱུད་བསྒྲགས་བྱེདབྱེ་།

↑ འདི་ནི་བོད་་་་་་་་་་་་
ལྗོངས་ཨ་མདོ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་
ཀ་ལུང་མཚོའི་འདབ་ཆགས་་
གླིང་ཕྲན་གྱི་ཁྲུང་ཁྲུང་མགོ་་་་་
ཁྲ་ཡིན་པ།

← འདི་ནི་བོད་་་་་་་་་་་་
ལྗོངས་ཨ་མདོ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་
ཀ་ལུང་མཚོའི་འདབ་ཆགས་་
གླིང་ཕྲན་དུ་ཁྲུང་ཁྲུང་མགོ་་་་་
ཁྲའི་བྱ་ཕྲུག་དང་སྒོ་ང་ཡིན་་་་
པ།

བོད་བྱང་ཐང་གི་ཁྲུང་ཁྲུང་མགོ་ཁྲ།
དབྱར་དུས་ཀྱི་བོད་བྱང་ཐང་ནི་གནམ་གཤིས་བསིལ་ལ་སྐྱེ་སྟོབས་ཀྱི་དཔལ་འབར་ཞིང་།དགུན་དུས་བོད་ཀྱི་ལྷོ་ཕྱོགས་སུ་འཚོ་སྡོད་བྱེད་པའི་ཁྲུང་ཁྲུང་མགོ་ཁྲ་དང་།ཆུ་སྐྱར་མཆུ་དམར།ཁྲུང་ཁྲུང་སྐེ་ནག་སོགས་གཅིག་རྗེས་གཉིས་མཐུད་ངང་བོད་་་ལྗོངས་ཨ་མདོ་རྫོང་ཀ་ལུང་མཚོའི་འདབ་ཆགས་གླིང་ཕྲན་དུ་གནས་སྤོས་ནས་འཚོ་སྡོད་དང་།སྒོ་ང་གཏོང་བ།བྱ་ཕྲུག་གསོ་བ་སོགས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།